

האמנם "מיבצע ליטני"?

(בשולי יציאת לבנון)

ימד זה עמד בראש סולם העדיפויות. המתרצים והמסבירים נקלעו, איפוא, לסתירה פנימית והסתכסכו בקוריקה ללא יכולת להתירה.

שלישית, בשלב מסוים הועלה הניי-מוק (הצודק) שעיקרו הצורך לחסוך בחיי חיילינו. אין חילוקי דעות בנושא זה, אלא שגם כאן מבצבצת השאלה האם הטקטיקה שנקטה היתה האופטימלית והמוצלחת ביותר. התקמות איטית וזהירה, תוך יצירת סוכר-אש מאסיבי, לא מנעה בסופו של דבר היתקלויות חי"ר ולחימה בשטחים בנויים באותם מקומות שהמחבלים הותירו חלולות-מאסף וכלימה. אם הכוונה היתה להותיר למחבלים גשרים פתוחים על הליטני ונתיבי בריחה פנויים, כי אז נפגמה ממילא אחת ממטרות המישנה, שעניינה, כאמור, התמקד בפגיעה אנושה בכוח

עמיהוד ישראל

כעדותו של שר-הבטחון בכבודו ובעצמו.

מה פשר ההסנות המופלגת, שגרר מה לאיטיות-מסרבלת, וטרפה בסופו של דבר את כל הקלפים אחד הטיעונים הבלתי-רשמיים והמדהים ביותר קובע, כי ארה"ב הובאה מלכתחילה בסוד המיבצע על פסג פרטו: וכדי להפיס את דעתה היה צורך לשוות למיבצע אופי "מקומי", חסר משמעות ואינדיקטיביה גיאופוליטיות. טיעון זה, כשהוא

מים רבים זרמו בליטני מאז החל מיבצע-הנפל של ממשלת ישראל בדרום-הלבנון. ולמרות שמים רבים שטפו קלחו, מרבית ההישג "איים בזרם", שרטונות-סרק ונפתולי-שווא, הגורמים למפלי-איסוף ואשדות אכזבה מהמדניות הבלתי-מקוטטות של הממשלה, אשר נסחפת עם הזרמים המצויים ופרציה-המים הבלתי-מצויים. האירוניה מפעפעת בראש ובראשונה משם המי-בצע – "מיבצע ליטני"; והלאו היעד המוצהר של ממשלת ישראל התמקד ב"עיבוי" רצועת-בטחון בצמוד לגבול ישראל, תוך חיבור שלוש המובלעות הנוצריות הסמוכות על פתחי "הגדר-הטובה". אף לא אחד מצוות השרים הבכיר העלה על דל שפתיו את השם המפורש של נהר ליטני. ההוראה שניתנה לצה"ל הצטמצמה, איפוא, בהשתל-טות על כביש-הדרום הלבנוני, המשק לגבול הישראלי, ובכביש אי-אלה כפי רים שמצפון לבקעת עיון (אל-ח'אם), טיבה, אבל א-סאקי), שהיו ממילא בזמן מן הזמנים בידי יחידותיו הנוצריות של המיג'ור ח'אדד ונשמטו מידיהן. הכלל, הכינוי היומרי של המיבצע לא עמד בשום פרופורציה עם יעדיו הצנועים מאוד והבלתי-יעילים להפליא.

משמאל לימין: ד"ר אהרון ברעמי, גדעון צהר, מאדל נאסר (מן העדה המרונית בישראל), מיידור סאד ח'אדד, מפקד הגזרה המזרחית של הפלאנגיות בדרום לבנון, ח'כ' אמנון לין, צבי שילוח וסומרו ראשו של סאד ח'אדד – בביקורם בלבנון.

האדם של אירגוני החבלה. יתרה מזאת, לא ניתן להוכיח שהאסטרטגיה הכוללת תכסה בחיי חיילינו יותר מכפי שהיה נחמד אילו נחסמו המחבלים ונלכדו בכל דרום-לבנון. גם אז ניתן היה להקצר את טבעת הכיתור ולהפעיל מכשש של מסיבת לפני כניסה להיתקלויות של חי"ר בחי"ר. יש פנים לכאן ולכאן, ולא תמיד נכון הטיעון כי המחבלים היו נלחדים מים נואשות משום שותרו ללא אלטרנטיבת חילוץ. כבר היו דברים מעולם.

רביעית, לא נחזתה האפשרות המה-ממת של הוצרות בעיית פליטים חדשה, המוכפלת המושלשת באמצע-צות כלי התיקשורת העולמיים. הרגישות ההומאנית והמובנת לבעיית הפליטים הפכה קרדום לחפור בו ולהבאיש את פני ישראל קבל עם ועולם. לצורך נושא זה לא נפקא מינה אם בעייה זו לא נוצרה ע"י צה"ל אלא שורשיה נעוצים במלחמת-האזרחים הלבנונית ובהשתל-טותם הכפייתית של אירגוני החבלה על הדרום-הלבנוני. אילו נחסמו גשרי הפליטים ואף המחבלים לא היו חומקים מבעד לטבעת-הכיתור. ומכאן אנו למדים, בין השאר, של "מיבצע ליטני" לא הוקדשו, בדיעבד, עיון מעמיק ומחשבה תיכנונית-מדינית רבת-היבטים. מבחינת כוללת היתה זו מעין ירייה מן-המותן, שתוצאותיה מישורן. ולהלן – הפך המיבצע למעין אילתור-גורר-אילתור, למן כניסת הבפרים השיעיים בעומק, כניסת צה"ל ו"עיבוי-אקראי של רצועת-הבטחון בגיזרה המרכזית, ועד להחלטה-החפוזה לנוע במהירות צפונה לעבר הליטני ובואכה שפלת-צור במע-רב כדי לקדם את פני הרעה, קרי – פעילותה המהירה והמפתיעה של ארה"ב במועצת הבטחון עוד לפני כואו של ראש-הממשלה לווישינגטון.

מכיון שהיעד הראשוני הולדתו היתה במכשלה ומתוך שיקולים מוטעים, והמשכו – בחיפזון וללא מחשבה גיאופוליטית מעמיקה, היה ברור לחלו-טין, כי המיבצע נכשל מראש מחמת ההחלטות המוטעות של הדרג המדיני. אם, אכן, הוכנסה ארה"ב כמשוער בסוד העניינים, הריהי גמלה לנו בחרב-פיפות ותרמה לסופו העלוב של "מיבצע ליטני". ואם האמריקאים פעלו כמות שפעלו, ללא ידע מוקדם, הרי שהאסטרטגיה והטקטיקה המיבצעית של

לעצמו, יש בו הרבה טעם לגנאי, ואם נכון הוא – כי אז שיתוף ארה"ב בסוד המיבצע ובמהלכו הנה תקדים שלילי ומסוכן מכל הבחינות, ולא רק מהטעם הריבוני-הלאומי. יתרה מזאת, היה בכך בבחינת הזמנת אילוצים וסתימת-הגולל על האפקטיביות של המיבצע, שכן במה הדברים אמורים? ראשית, השתלטות על הספר-הדרומי של לבנון ברוחק של 5-10 ק"מ לא היתה פותרת את בעיות הבטחון-השוטף של יושבי הספר הישראליים מראש-הנקרה ועד למטולה. קביעה זו היתה ברורה ומחוררת לכל בר-בין-רוב, וזאת ידעה – מן הסתם – גם ממשלת ישראל. אם אכן, זה היה היעד כמוצאת הרי שכל המיבצע היה מיותר לחלוטין. חוסר ההגיון בקביעת יעד זה זעק ממש לשמים, ואין להניח שהדרג הממשלתי הבכיר לא היה מודע לכך, אלא שנאלץ להפעיל את צה"ל בחוסר-תכליתיות מחמת הכנסת ארה"ב בסוד העניינים ו"התפשרות" על יעד-סרק, שטוב היה לו אלמלא התבז משהו צב.

שנית, האמנם גרסו ראש הממשלה ושר-הבטחון, כי ניתן להכות במחבלים מכה רבה ולהרוס את תשתית מערכיהם תוך היצמדות ל"רצועת בטחון", כביכול, בת 5-10 ק"מ? והלא אחת ממטרות המיבצע היתה לפגוע אנושות במאגר כוחה-אדם של המחבלים. ככלות מעשה, הושמדה אפולוגטיקה פשטנית, כי לא זו היתה הכוונה, ומכל מקום – לא

מכאן לעיקרי הדברים: מכיון שבממ-שלת ישראל מסתופפים שרי-צבא בכירים לשעבר, אין הדעת נותנת שהללו גמרו את ההלל על היעדים שהוצבו ועל הטקטיקה שנקטה בזירה. כל תלמיד ששנה את פרקו ההתחלתי בטופוגרפיה והמפה היתה פרוטה לו מנגד – היה מגיע כהרף עין למסקנה האחת והיחידה, שהדרך היעילה, המהירה והזולה ביותר להצלחת "מיבצע ליטני" היתה לחסום את הילוכו התחוצן של הנהר, על שלושת גשריו, אם באמצעות כוחות מוסר-סיס, אם באמצעות פריצת שריון ממטר-לה מערבה, בואכה ספק הליטני, ואם בשילוב שתי הדרכים גם יחד. לעומת זאת, ההנחיה שניתנה לקתה בקוצר-ראייה מעוות, בהסנות מופלגת ובהתחשבות יתרה ב"אילוצים", שהל-קם היו מתבטלים ממילא, או נדחים, אילו ננקטה האסטרטגיה המתאימה. כאמור, אנשי-הצבא המכהנים בשררה הממשלתית לא יכלו שלא להבחין ביעדי הסרק, שגָררו בהכרח סירבול ואיטיות ואף החטיאו את המטרה האמיתית. עוף השמים הולך את הקול, כי השר אריאל שרון אכן הציע את תפיסת גשרי-הליטני בשלב הראשון, תוך פיתור כל הדרום-הלבנוני, על מאות מחבליו. אלא שהשמועה אומרת ששר הבטחון, עזר וייצמן, התנגד לכך בכל תוקף כשטעמיו ונימוקיו עמו. בינתיים הפרכו כמה מהטעמים (ההתערבות האפשרית של הסורים ושריפת הגשרים הפוליטיים עם מצרים), ואילו הנימוק החשוב של התערבות ארה"ב לא נלקח בחשבון –

(המשך מעמ' 3)

בעיותו, שכן ככל שנקדים ונפנה את לא יבלמו אותם. אדרבא, בחסות האו"ם צבאנו כן ייטב לנו (נאמנו החוזר ונשנה ובשוליו ינהרו המחבלים, ישקמו את של שר הבטחון).

אין מנוס מהמסקנה, כי הצוות לקדמותו, אם לא למימדים גרועים יותר. הממשלתי הבכיר נכשל ב"מיבצע ליטני" איש גם אינו תולה תקוות מרובות ביכור-ניי, והנתונים שהוכתבו לצה"ל לקו לתן של הפלאנגיות הנוצריות לגייס את מלכתחילה בהטעייה ובהקשלה. כל אחד המוני השיעים למיליציות שלהן. מוטב יודע – עם שהוא מצניע ידיעה זו בחובו לראות נכוחה, להכיר בשגיאות, להודות – כי המחבלים אכן יחזרו לדרום-לבנון בטעויות, ובעיקר – להפיק לקחים וזהו שאלה של זמן ועיתוי בלבד. ייתכן לעתיד. כך, אולי, ייטב (במיקצת) לעמ' המועד-ידיעה למספר-חודשים וייתכן נר. והוא יוקדם. מכל מקום, יחידות האו"ם

עמיהוד ישראל